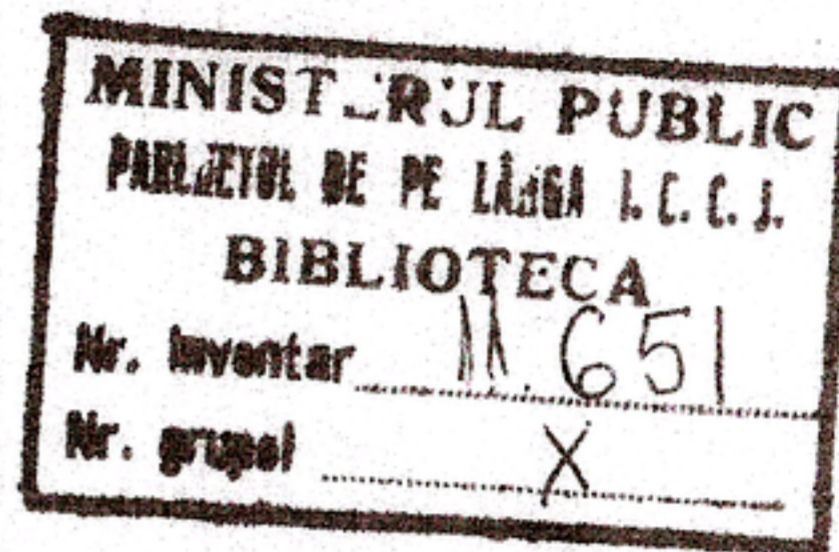

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ȘTIINȚE PENALE

REVISTA
DE
DREPT PENAL

Nr. 3
Anul XIV
Iulie – Septembrie
2007

VERIFICAREA ACTULUI DE SESIZARE

Dan Apostol, Cristina Epure

Potrivit art. 300 al. 1 C.pr.pen. la prima zi de înfățișare, instanța este datoare să verifice din oficiu regularitatea actului de sesizare.

Potrivit art. 300 al. 2 C.pr.pen., „în cazul în care se constată că sesizarea nu este făcută potrivit legii, iar neregularitatea nu poate fi înlăturată de îndată și nici prin acordarea unui termen în acest scop, dosarul se restituie organului care a întocmit actul de sesizare în vederea refacerii acestuia.”

În cazul constatării neregularității actului de sesizare, devin incidente dispozițiile art. 197 al. 2 C.pr.pen.¹ care prevăd sancțiunea nulității absolute în cazul nerespectării dispozițiilor relative la sesizarea instanței de judecată. Ca atare, în situația în care se constată că rechizitoriul nu a fost întocmit cu respectarea prevederilor legale și instanța se desesizează în vederea refacerii acestuia, se consfințește practic nulitatea absolută a actului procesual.

Chiar instanța de judecată, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat într-o speță că: „încălcarea dispozițiilor legale privind confirmarea rechizitoriului nu reprezintă o simplă formalitate, ci determină nulitatea absolută a actului de sesizare și care nu poate fi înlăturată decât după restituire prin refacerea sa”.

De asemenea, textul de lege menționat nu face nicio distincție cu privire la motivele pentru care instanța s-a desesizat și a dispus refacerea rechizitoriului, or, *ubi lex non distiguit, nec nos distinguere debemus*. Mai mult decât atât, art. 300 al. 2 C.pr.pen., menționează în mod expres că, atâta vreme cât viciul actului de sesizare se poate acoperi de îndată, sau prin acordarea unui termen, instanța urmează a rămâne sesizată, consfințind legalitatea rechizitoriului.

Per a contrario, atâta vreme cât s-a dispus restituirea cauzei în vederea refacerii rechizitoriului, s-a statuat implicit nulitatea absolută a acestuia.

Or, conform principiului *quod nullum est, nullum producit efectum* orice dispoziție din cuprinsul actului de inculpare declarat nul absolut de către o instanță de judecată nu-și mai poate produce efectele. De altfel, stâns legat de principiul sus-menționat este și *restitutio in integrum* care consacră regula repunerii în situația anterioară în cazul constatării nulității unui act.

Mai mult decât atât, Dicționarul Explicativ al Limbii Române oferă o susținere reală a acestei teze atunci când definește acțiunea de a reface ca fiind „acțiunea de a face din nou ceva rău făcut”².

¹ Ion Neagu, *Drept procesual penal. Partea specială. Tratat nr. 155*, Nicolae Veloniș, Tratat nr. 155, p. 155.

Cu atât mai absurdă este teza conform căreia, în situația în care devin incidente dispozițiile art. 300 C.pr.pen. procurorul ar avea la îndemână instituția infirmării. Nu poate fi infirmat un act procesual declarat nul. Art. 220 C.pr.pen. reglementează această măsură a infirmării, statuând următoarele: „Când procurorul constată că un act sau o măsură procesuală a organului de urmărire penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale, o infirmă prin ordonanță.”

Deci, textul de lege menționează că pot fi infirmate actele procesuale care au fost întocmite cu încălcarea legii, dar condiția esențială pentru ca această instituție să poată să-și producă efectele este ca actul care urmează a fi infirmat să fi fost considerat ca legal la momentul întocmirii acestuia, prin urmare să nu fi căzut anterior sub incidența unei alte instituții care sancționează actele întocmite de către organele de urmărire penală, în cazul nostru, instituția nulității.

Mai trebuie menționat, în sprijinul acestei teze, că autorii citați au căzut de acord și cu privire la faptul că nulitatea absolută a actului se impune a fi constatată și în situația în care neregularitatea s-ar fi referit la încălcarea dispozițiilor imperative ale art. 209 al. 5 C.pr.pen. sau ale art. 22¹ din O.U.G. nr. 43/2002, modificată și completată, privind Direcția Națională Anticorupție, dispoziții referitoare la confirmarea rechizitoriilor întocmite de procurorii care au efectuat urmărirea penală de către procurorul ierarhic superior, și care au fost abrogate prin Legea nr. 356/2006.

Chiar dacă, în mod constant, confirmarea rechizitoriului era considerată o chestiune de formă și nu de fond, nu trebuie uitat că *instituția confirmării* nu a fost un rezultat al nevoii de mai multe semnături pe actul de sesizare al instanței, ci o transpunere practică a principiului controlului ierarhic al activității membrilor Ministerului Public.

Astfel, urmând pe scara ierarhică, rechizitoriul întocmit de către procurorul care efectuează în mod obligatoriu urmărirea penală, era supus confirmării procurorului ierarhic superior sub sancțiunea nulității absolute.

Având în vedere aspectele menționate mai sus, se impune concluzia conform căreia rechizitoriul trimis la parchet în vederea refacerii lui, în temeiul art. 300 C.pr.pen. este un act procesual nul care, pe cale de consecință, nu își poate produce niciunul din efectele în scopul cărora a fost întocmit.

După modificările aduse Codului de procedură penală în septembrie 2006, când art. 209 al. 5 a fost abrogat, potrivit noii reglementări „*rechizitoriul este verificat sub aspectul legalității și temeiniciei de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, iar când urmărirea este făcută de acesta, verificarea se face de procurorul ierarhic superior... Dacă rechizitoriul nu a fost infirmat, procurorul ierarhic care a efectuat verificarea îl înaintează instanței competente, împreună cu dosarul cauzei și cu un număr necesar de copii de pe rechizitoriu pentru a fi comunicate inculpaților aflați în stare de deținere*” (art. 264 C.pr.pen.)

De subliniat că analiza instanței de judecată care a restituit dosarul la parchet în temeiul art. 300 C.pr.pen. în vederea refacerii rechizitoriului nu a fost, în mod evident, una de fond. Analiza de fond a rechizitoriului se va face prin hotărârea judecătorească pe care instanța o pronunță la capătul unei etape procesuale—judecata în primă instanță. Din acest punct de vedere este clar că, atunci când instanța de judecată dispune trimiterea cauzei la parchet în vederea refacerii rechizitoriului procurorul însărcinat cu refacerea

Mai mult decât atât, potrivit art. 64 al. 2 din Legea nr. 304/2004, republicată, privind organizarea judiciară „în soluțiile dispuse, procurorul este independent, în condițiile prevăzute de lege”, iar potrivit art. 67 al. 2 din aceeași lege „procurorul este liber să prezinte în instanță concluziile pe care le consideră întemeiate, potrivit legii, ținând seama de probele administrate în cauză”.

Cum oare, se mai poate aprecia ca fiind independentă activitatea procurorului, când, potrivit unor păreri, acesta ar fi obligat ca, în urma primirii dosarului în scopul refacerii rechizitoriului, să porceadă la rescrierea mecanică a primei pagini a acestui act procesual?

Față de aceste aspecte este indiscutabil că, la primirea dosarului, procurorul va face mai întâi o evaluare a probelor administrate în cauză și, numai în situația în care va aprecia că fapta există, a fost săvârșită de învinuit și că acesta răspunde penal, va întocmi rechizitoriul (art. 262 pct. 1 C.pr.pen.)

Mai mult decât atât, același art. 262 C.pr.pen., menționează că procurorul porcede la rezolvarea cauzelor, dacă constată că au fost respectate dispozițiile care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă, existând probele necesare și legal administrate.

Deci, primind dosarul, procurorul poate aprecia că urmărirea penală nu este completă, sau că unele probe nu au fost legal administrate, motiv pentru care poate dispune efectuarea de noi acte de urmărire penală.

Cu atât mai mult cu cât procurorul ierarhic superior este diferit față de cel sub autoritatea căruia a fost inițial întocmit actul, acesta poate face o apreciere proprie a materialului probator administrat în cauză.

După părerea noastră, restituirea dosarului în vederea refacerii rechizitoriului nu presupune o rescriere mecanică a actului de sesizare declarat nul, cu îndreptarea viciilor sesizate de instanță, ci o reanalizare a cauzei în urma căreia, procurorul, în mod independent, va aprecia dacă se impune sau nu sesizarea instanței.

Nota redacției

În sensul art. 300 C.pr.pen. procurorul este obligat să refacă actul de sesizare, în principal, prin înlăturarea neregularității constatate de instanță, neregularitate care nu a putut fi remediată imediat sau prin acordarea unui termen în acest scop. În acest sens este și motivarea instanței când restituie dosarul organului care a întocmit actul de sesizare. Instanța nu reproșează actului de sesizare decât că nu este întocmit potrivit legii și nu că ar exista probleme legate de fondul învinuirii și de probatorii, aspecte asupra cărora ar fi fost prematur să se pronunțe. Dacă procurorul din proprie inițiativă folosește însă acest prilej pentru a reanaliza cauza în întregime și a neaprecia întreg probatoriul administrat pentru a ajunge, eventual, la o altă concluzie asupra sesizării instanței este o chestiune subsidiară, neobligatorie în lumina prevederilor citate. Evident că procurorul își păstrează dreptul să revină oricând asupra sesizării inițiale a instanței de judecată sau să o modifice, cu acordul instanței, aceste atribuții însă îi revin în baza principiilor generale aplicabile în materie, dar nu neapărat în baza textelor citate care au un obiect mult mai limitat.

CONSUMUL DE DROGURI ILICITE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Corina Movileanu

1. Fenomenul drogurilor reprezintă una din principalele preocupări ale cetățenilor Europei și o amenințare majoră pentru securitatea și sănătatea societății europene. În Uniunea Europeană există aproximativ 2 milioane de consumatori problematici de droguri. Consumul de droguri, în special în rândul tinerilor, atinge niveluri foarte înalte.

Importanța adoptării unei poziții ferme împotriva traficului de droguri la toate nivelele și necesitatea unei abordări transnaționale și coerente în lupta împotriva traficului de droguri constituie o prioritate politică pentru Uniunea Europeană. Aceste aspirații exprimate în Strategia și planurile de acțiune ale Uniunii Europene privind drogurile 2005–2012, constituie o dovadă a evoluțiilor importante înregistrate în modul în care statele membre, instituțiile Uniunii Europene și agențiile specializate pot conlucra în vederea coordonării și a evaluării progreselor din domeniul drogurilor.

2. În țările membre ale U.E., conceptul de „consum ilegal de droguri” cunoaște trei accepțiuni:

Astfel, în ordinea gravității consumului ilicit de droguri, într-o primă accepțiune funcționează conceptul de „consum experimental de droguri”. Potrivit acestui concept, consumul experimental de droguri constă în utilizarea de droguri supuse controlului național de către o persoană, de obicei o singură dată sau de foarte puține ori în scopul experimentării (dar nu repetat), cel mai adesea din curiozitate și/sau din dorința de a experimenta senzația creată.

Într-o a doua accepțiune, funcționează conceptul de „consum recreativ de droguri”. Prin acest concept se definește consumul mai frecvent de substanțe interzise, ce au devenit atribut al vieții moderne și relaxării, cum ar fi, spre exemplu, întrebuințarea de cannabis, ecstasy sau L.S.D. Caracteristicile importante ale acestei categorii de consumatori sunt absența dependenței, absența excesului și a frecvenței consumului. Persoanele care practică „consumul recreativ de droguri în timpul liber” sau „de duminică” cum se mai numesc, își asumă un mare risc, deoarece sunt potențiali consumatori ce vor deveni dependenți de droguri, cu toate consecințele ce decurg din acest fapt.

Într-o a treia accepțiune, funcționează conceptul de „consumul de droguri-problemă”. Consumatorii de droguri-problemă reprezintă o minoritate a întregii populații a unei țări, comparativ cu persoanele care au experimentat sau au practicat un „consum recreativ”. Consumatorii de droguri-problemă reprezintă persoanele care suferă ca urmare a comportamentului lor de la decese prin supradozaj până la...